

**Централізована бібліотечна система
Подільського району міста Києва
Центральна районна бібліотека імені Івана Франка**

**Дослідник
загадкової
минувшини**

**до 175-річчя від дня народження
Вікентія Хвойки**

біобібліографічний покажчик

Київ, 2025

Дослідник загадкової минувшини : до 175-річчя від дня народження Вікентія Хвойки : біобібліогр. покажч. / уклад. Олена Іоаніді ; ред. та відп. за вип. Ганна Брагарник ; ЦБС Поділ. р-ну м. Києва ; центр. район. б-ка ім. І. Франка. – Київ, 2025. – 35 с.

**Відгуки, зауваження та пропозиції надсилайте на адресу:
вул. Кирилівська, 117, м. Київ-73,
04073**

**ЦРБ ім. Івана Франка
тел. 468-01-10; 468-00-31
e-mail: crb_franko@ukr.net**

Укладач: Олена Іоаніді

Ред. та відп. за вип. : Ганна Брагарник

©Центральна районна бібліотека імені Івана Франка

Від укладача

Біобібліографічний покажчик присвячено знаному досліднику археологічних пам'яток, талановитому художнику, одному із засновників Київського художньо-промислового і наукового музею (тепер – Національний музей історії України) – Вікентію Хвойці.

Фундатор української археології Вікентій Хвойка по праву займає місце в когорті найславніших постатей цієї науки у світі. Важко знайти період прадавньої української історії, в якому з його ім'ям не були б пов'язані археологічні відкриття або визначні наукові досягнення. Він був, зокрема, першовідкривачем трипільської, зарубинецької та черняхівської культур на території України, пам'яток давнього Києва, започаткував нову наукову добу в дослідженнях палеоліту України. Найбільшим його подарунком людству, масштабність якого повною мірою було осягнуто лише після пізніших комплексних історико-археологічних досліджень, стало відкриття унікальної стародавньої землеробської культури IV–III тис. до н.е. на теренах України. Цю культуру Вікентій Хвойка найменував трипільською – за назвою села Трипілля (нині Київська область), поблизу якого він зробив перший масовий розкоп давнього поселення.

Роботи цього науковця дали змогу створити першу наукову концепцію історичного розвитку землеробського населення Середнього Подніпров'я від кам'яної доби до епохи Середньовіччя.

Сподіваємося, що покажчик допоможе у пошуку інформації всім, хто цікавиться постаттю Вікентія Хвойки.

Електронну версію біобібліографічного покажчика Ви можете переглянути на сайті централізованої бібліотечної системи: <https://cbspodil.org.ua>.

Першовідкривач Трипільської культури

Народився Вікентій Хвойка 21 лютого 1850 року у Семіні в Північній Чехії. Походив із старовинного збіднілого дворянського роду. Батьки його жили, як звичайні селяни, і займалися молочарством. Отримавши початкову освіту в народній школі в Семіні, навчався в комерційному училищі в м. Хурдимі.

У 1868-му здійснив тривалу подорож Австрією та Німеччиною. Наприкінці 1860-х років юнак оселився в Празі, а 1877 року переїхав до Києва.

Викладав німецьку мову і малювання, успішно займався сільським господарством – вирощував хміль та впроваджував культуру чеського проса – росички. Досвід узагальнив у роботах "Росичка" (1885), "Хмелеводство и уход за ним" (1891). Значні успіхи в агрономії Хвойки відзначені дипломами й медалями на сільськогосподарських виставках у Ромнах (1884) і Харкові (1887); на виставці в Парижі (Франція, 1889) отримав срібну медаль та був обраний членом Французької національної сільськогосподарської академії.

Батьківська хата Вікентія Хвойки в селі Семін (після реставрації)

Згодом почав досліджувати вирощування хмелю та проса, мав успіхи в агрономії. Археологією Хвойка зайнявся на початку 1890-х рр. Наставниками у новій справі стали відомий історик Володимир Антонович та антрополог Хведір Вовк.

Наполеглива щоденна праця дарувала невтомному досліднику нові й нові відкриття. Польова кар'єра археолога розпочалася з розкопок стоянки мисливців на мамонтів.

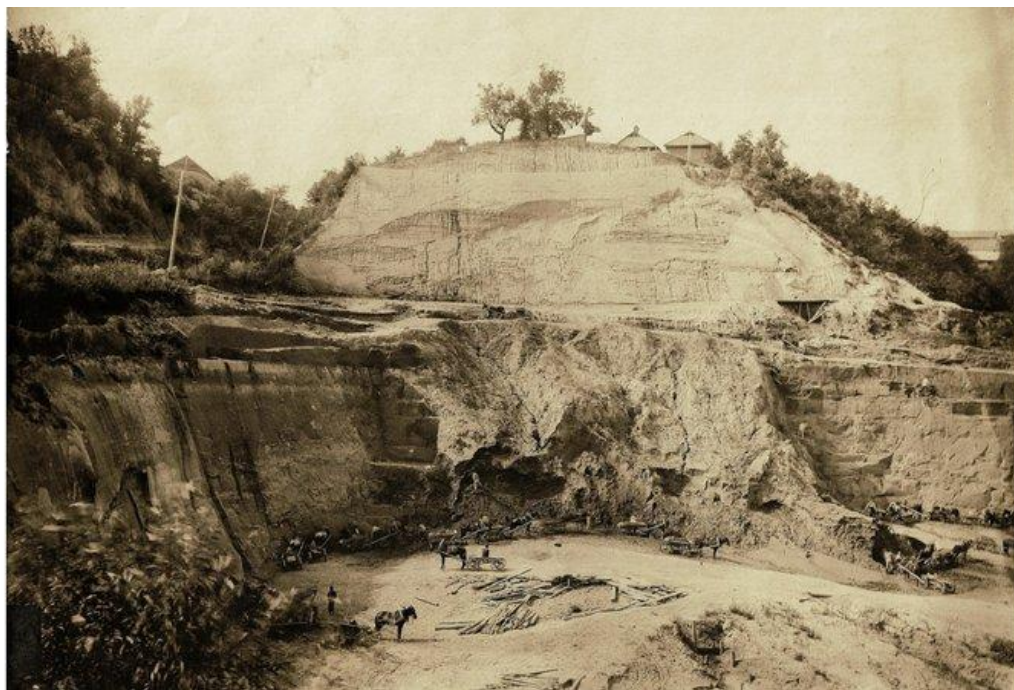
Цю пам'ятку, датовану 19 тис. років тому, відкрили в Києві по вулиці Кирилівській, неподалік від будинку, де мешкав невтомний шукач старовини. В 1893 році В. Хвойка, оглядаючи місце проведення земляних робіт, натрапив на уламки бивня мамонта. Володимир Антонович, професор Київського

університету Св. Володимира, порадив звернути увагу на те, чи не виявляться біля кісток крем'яні знаряддя.

Отримавши дозвіл господаря садиби, В. Хвойка розпочав дослідження стоянки, яке тривало до 1902 року.

Археологічна діяльність і дослідження Вікентія Хвойки

Стійбище первісних мисливців на мамонтів – Кирилівська пізньопалеолітична стоянка – перша досліджена пам'ятка кам'яного віку в Східній Європі. Знахідкам, як і залишкам вогнищ від житлових споруд, понад 12 – 15 тис. років.

Кирилівська стоянка, м. Київ. Фото кінця XIX ст. Національний музей історії України

Місце, де виявили багато величезних кісток, набуло для киян певного містичного забарвлення. Бабусі збирали кістки мамонта, бо вважали їх цілющими. Ходили чутки, що це кістки велетнів Гога та Магога.

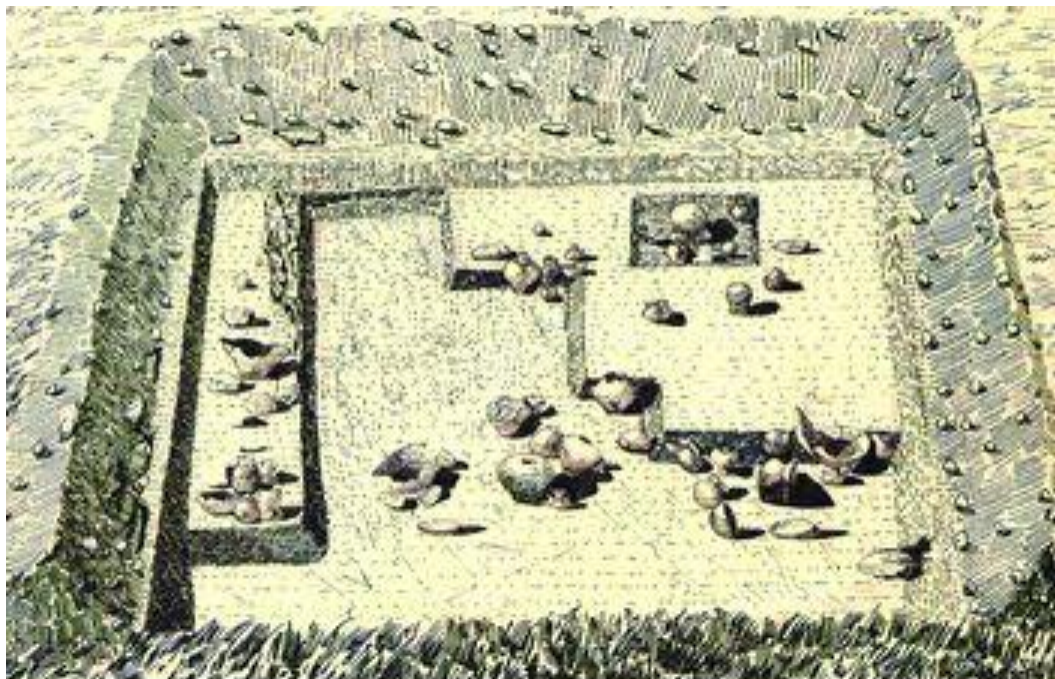
Одного святкового дня зацікавлені містяни, які прийшли оглянути відкопані дива, попри заборону сторожа увірвалися до садиби, порозкидали кістки, багато знахідок забрали із собою. Після таких випадків В. Хвойка вирішив не залишати знахідки, а забирати їх відразу після фіксації.

Кирилівська стоянка відразу ж стала відомою завдяки орнаментованим бивням мамонта – з різьбленим орнаментом на зразок поділок на лінійці та із зооморфними зображеннями черепахи, птаха з довгим дзьобом і мамонта. Здогадок та гіпотез про значення цих зображень існує чимало. Зокрема, вчені розглядають зооморфні зображення як уособлення трьох стихій, що оточували первісну людину – земля (мамонт), повітря (птаха), вода (черепаха). Мистецькі вироби давніх мисливців із Кирилівської стоянки займають почесне місце серед раритетів Національного музею історії України.

Трипільську рільничу цивілізацію, що існувала на Подніпров'ї у IV – III ст. до н. е., археолог назвав "за найбільшим на знахідки місцем" – в околицях села Трипільля на Київщині. Вона є найпівнічнішою периферією давніх цивілізацій Стародавнього Сходу.

На археологічних розкопках трипільської культури

Розкопки трипільської площадки. Малюнок Вікентія Хвойки

Нові пам'ятки, відкриті на Київщині, складались зі скупчень обпаленої глини з посудом, знаряддями, фігурками людей та тварин. Дослідник назвав їх площадками. На думку В. Хвойки, це були місця священного призначення, де ховали небіжчиків із численним інвентарем. Після розкопок кількох поселень поблизу містечка Трипілля культура отримала відповідну назву – трипільська.

Дослідженню культури археолог присвятив багато років. Він розкопав понад 500 трипільських землянок та площадок. Учений вважав цю культуру праслов'янською, залишену першими землеробами Середнього Подніпров'я. В. Хвойка першим порівняв схожі знахідки, знайдені в інших регіонах, виділив їх у окрему культуру, визначив її місце в давній історії краю. Він також розробив першу

наукову періодизацію трипільської культури.

Дослідження цієї культури триває і нині. Встановлено, що трипільська культура (середина VI – початок III тис. до н. е.) сформувалася на основі кількох неолітичних культур Балкано-Дунайського регіону, вона була частиною спільності Трипілля – Кукутень, пам'ятки якої відомі в Україні, Молдові та Румунії.

Залишки площадок сучасна наука розглядає як житла, що ставали "будівлями померлих" після їхнього ритуального спалювання, коли внаслідок виснаження ґрунтів мешканці переходили на нові місця.

Неперевершена колекція трипільських знахідок, здобута завдяки невтомній праці В. Хвойки, є окрасою Національного музею історії України.

Однією з найважливіших проблем європейської археологічної науки наприкінці XIX ст. стали пошуки найдавніших слов'янських старожитностей, а також вирішення питань їхнього походження. В 1898 році В. Хвойка отримав від Імператорської археологічної комісії Відкритий лист на розкопки в Київській губернії. А вже наступного року відкрив дві археологічні культури: зарубинецьку (кінець III ст. до н. е. – II ст. н. е.) та черняхівську (III – початок V ст. н. е.) – так звані культури "полів поховань".

Могильники двох археологічних культур – зарубинецької (II ст. до н. е. – I ст. н. е.) та черняхівської (III–V ст. н. е.). В. Хвойка відкрив у 1898 – 1899 роках на березі Дніпра біля села Зарубинці на північ від Канева, а також поблизу села Черняхів під Кагарликом. Виявлені археологічні пам'ятки вперше довели значні впливи кельтської та провінційно-римської культур у глибині Південно-Східної Європи.

Зарубинецька археологічна культура

Названа за місцем розташування могильника, відкритого В. Хвойкою 1899 року в селі Зарубинці Київської губернії.

Черняхівська культура

У 1900 р. у селі Черняхів Київської губернії Вікентій Хвойка провів розкопки «полів поховань», що і дало назву типу пам'яток.

Фундаменти мурованого князівського палацу часів Київської Русі на Старокиївській горі, у садибі лікаря Петровського неподалік Десятинної церкви. А 17 серпня 1907-го тут розкопали велику братську могилу жертв татаро-монгольської навали Києва 1240 року. На кістяках було видно сліди від ударів шабел та іншої холодної зброї. У садибі Петровського розкопали також залишки давньоруських майстерень, де виробляли ювелірні прикраси з металу й емалі, а також керамічні кахлі. Досліджено залишки земляних укріплень центру стародавнього Києва.

Під час розкопок на Старокиївській горі Вікентій Хвойка 1908 року виявив фундамент княжого палацу та кам'яне язичницьке капище-жертвник - круглий із чотирма прямокутними виступами. Малюнок Вікентія Хвойки.

Розкопки та знахідки на «Київському Капітолії» (садиба Петровського):

Серед особливих знахідок – ливарні формочки і перше зображення тризуба. XIV Археологічний з'їзд 1908 року запропонував уряду придбати садибу Петровського як національну цінність для подальшого вивчення.

Неабияке зацікавлення у В. Хвойки викликало дослідження давньоруських пам'яток, зокрема, в Києві. В 1907–1908 роках він провадив розкопки на Старокиївській горі, де відкрив залишки кам'яного палацу X–XI ст. та знайшов низку інших сенсаційних матеріалів.

Серед них: процесійний хрест (кінець X ст.), кам'яні ливарні форми (XII – перша половина XIII ст.), плінфа із зображенням тризуба з території першого в давньоруській державі кам'яного християнського храму – церкви Успіння Пресвятої Богородиці (кінець X ст.).

Цікавою знахідкою також є залишки фундаменту мурованого князівського палацу часів Київської Русі на Старокиївській горі неподалік Десятинної церкви. Тут було знайдено цеглу із зображенням тризуба. А ще пізніше – велику братську могилу жертв монголо-татарської навали 1240 року.

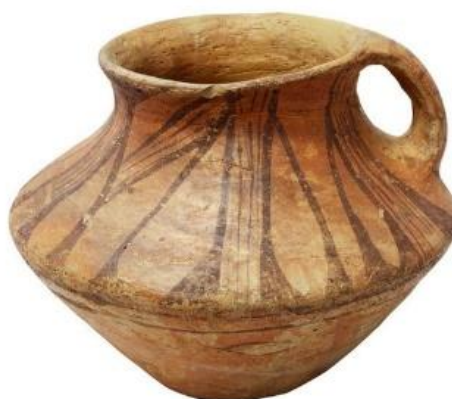
Давньоруське князівське місто-фортецю Білгород у селі Білогородка під Києвом розкопав археолог протягом 1909–1914 років, виявивши тут потужні оборонні споруди, залишки кам'яного храму XII ст., величезний колодязь тощо.

У середині 1890-х рр. розкопки палеолітичних стоянок були організовані Вікентієм Хвойкою не лише в Києві: на Кирилівській вулиці та на схилах Батієвої гори в урочищі Протасів Яр в долині річки Либідь (1903 р.), де глибина розкопок сягнула 16 м!, а й десять років тривали на Черкащині, у селах Кононча та Селище.

Вікентій Хвойка дослідив ще й палеолітичну стоянку Іскорость на Волині (1911).

Продовжуючи активні археологічні пошуки, В. Хвойка виявив на Пастирському городищі слов'янські пам'ятки VI–VII ст. Значним здобутком дослідника стали розробка періодизації та історичної послідовності ранньослов'янських культур, а також ідея про їхню автохтонність.

Посудина з розписом. Середина IV тис. до н. е. Трипільська культура. Околиці с. Трипілья Київської області.
Розкопки В. Хвойки. Національний музей історії України

Крім київських, Вікентій Хвойка досліджував давньоруські пам'ятки Білгорода, Витачева, Шарківа, Безрадичева, де він знайшов рештки стародавніх ремісничих майстерень, численні знаряддя праці, побутові предмети та прикраси. Багато хто вважав, що Хвойці просто щастило. Однак за всіма знахідками стояла кропітка праця. Він багато їздив по селах навколо Києва, розпитував місцевий люд про знахідки давніх речей, черепків. А вже тоді починав розкопки.

Внесок археолога у вивчення давньої історії України та Східної Європи загалом складно переоцінити. Відкриті дослідником давні пам'ятки назавжди увійшли у скарбницю національної культурної спадщини України.

Останні свої роботи на трипільських поселеннях Вікентій Хвойка здійснив уже важко хворий на сухоти. Казав, що в Міському музеї, де працював із 1900-го, залишив свої легені, бо музейний будинок побудували в сирому місці на

Олександрівській вулиці. Зараз тут Національний художній музей України – вул. Грушевського, 6. 1913 року видав підсумкову монографію «Древние обитатели Среднего Приднепровья и их культура в доисторические времена». У передмові 63-річний археолог скаржився, що стан здоров'я не дозволяє йому видати цю працю розкішніше, зокрема, із численними ілюстраціями, які сам створював протягом двох десятиліть археологічних робіт.

Наступного року, 2 листопада 1914-го, Вікентія Хвойки не стало. Усе своє майно: рукописний та ілюстративний архів, бібліотеку й інші речі він заповів учениці – випускниці Вищих жіночих курсів Валерії Козловській.

Джерело інформації :

Котубей-Геруцька, О. Від бивня мамонта до давньоруського хреста: у день народження Хвойки розглядаємо його знахідки [Електронний ресурс] / Олеся Котубей-Геруцька // Суспільне Культура : [сайт]. – Електронні текст. дані. – Режим доступу : <https://suspilne.media/culture/209065-vid-bivna-mamonta-do-davnoruskogo-hresta-u-den-narodzenna-hvojki-rozgladaemo-jogo-znahidki/>. – Назва з екрана. – Дата публікації : 21. 02. 2022. – Дата перегляду : 26. 02. 2024.

Відзнаки та нагороди

Значні здобутки молодого агронома були відзначені високими нагородами сільськогосподарських виставок у Ромнах (1884) та Харкові (1887), а з експозиції в Парижі (1889) новатору прийшла срібна медаль. Того ж року його обрали членом Французької національної сільськогосподарської, промислової і комерційної академії (Académie Nationale Agricole Manufacturière et Commerciale).

Брав участь у роботі XI – XIV Всеросійських археологічних з'їздів, його знахідки високо оцінено на XI археологічному з'їзді в Києві в 1899 році.

Вікентій Хвойка був дійсним членом 11 наукових товариств: Імператорського Одеського товариства історії та старожитностей; Київського товариства старожитностей і мистецтв.

Вшанування пам'яті

Будинок, у якому жив археолог В. Хвойка

Збудований за проектом архітектора Володимира Ніколаєва. Єдиний будинок, що зберігся від наріжної садиби, яка належала в кін. 19 – на поч. 20 ст. К. Сорокіній. Огорожа по Ігорівській вул. того ж часу, що й будинок. Двоповерховий, з підвалом, цегляний, у плані Г-подібний, планування коридорно-анфіладне. Композиція фасадів асиметрична, наріжжя будинку виділено розкріповкою і завершено декоративним наметом, не передбаченим первісним проектом.

Будинок, в якому жив Вікентій Хвойка в Києві по вул. Ігорівській, 9

На розі розташовувався вхід до магазину (пізніше дверний отвір було перетворено на віконний і добре збереглося оздоблення фасадів і окремих інтер'єрів у стилі ренесанс. Є зразком житлового будинку 2-ї пол. 19 ст. на наріжній ділянці. У цьому будинку у 1898-1914 роках з невеликими перервами (1908 – вул. Братська, 14; 1909 – вул. Іллінська, 1) жив Хвойка Вікентій В'ячеславович (1850-1914) – археолог.

1967 року на фасаді будинку на пошанування вченого встановлено гранітну меморіальну дошку із зображенням амфори (арх. М. Говденко).

Джерело інформації :

Будинок, в якому жив Вікентій Хвойка в Києві по вул. Ігорівській, 9 [Електронний ресурс] // Мандруй Україною : [сайт]. – Електронні текст. дані. – Режим доступу : https://turson.at.ua/index/budinok_u_jakomu_zhiv_arkheolog_v_khvojka/0-159. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 26. 02. 2024.

Вулиця Вікентія Хвóйки

Вулиця в Оболонському і Подільському районах міста Києва, місцевість Куренівка. Пролягає від Кирилівської до вулиці Гулаків-Артемовських. Межує з вулицею Анатолія Кузнецова та Новокостянтинівською вулицею.

Виникла в першій чверті ХХ століття. Вперше позначена на плані міста Києва та передмістя, складеному в 1914 році, під назвою вулиця Єзерських. У 1930-ті роки фігурує як Нова (Єзерська) вулиця, з 1940-х років – Новокирилівська. Сучасна назва на честь археолога Вікентія Хвóйки – з 1962 року.

Джерело інформації :

Вулиця Вікентія Хвóйки [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [сайт]. – Електр. текст. дані. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%83%D0%BB%D0%B8%D1%86%D1%8F_%D0%92%D1%96%D0%BA%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%96%D1%8F_%D0%A5%D0%B2%D0%BE%D0%B9%D0%BA%D0%B8#cite_note-vkr-2216-1. – Назва з екрану. – Дата публікації : 11. 01. 2025. – Дата перегляду : 05. 02. 2025.

Музей Вікентія Хвóйки

Музей в селі Халеп'я є єдиним в Україні, що присвячений досягненням археолога і дослідника В. Хвóйки.

Саме в цьому місці у 1896 – 1898 роках Вікентій В'ячеславович провів свої перші розкопки трипільської культури. Музей відкрито в день народження Хвойки у 2009 році у колишньому приміщенні сільської школи, де він жив і викладав грамоту протягом років досліджень.

Експозиція розміщена у двох залах і присвячена життю і роботі археолога. У першій кімнаті демонструються реконструкції виду палеолітичної стоянки, трипільської та черняхівської культури, історичного центру м. Києва, які досліджував Хвойка; світлини його записів під час розкопок. У другій залі представлено оригінальні документи та видання, пов'язані з музейною діяльністю дослідника у Київському міському музеї. Також тут можна побачити реконструкцію робочого місця Вікентія Хвойки з автентичних меблів.

Джерело інформації :

Музей Вікентія Хвойки та краєзнавчий музей, Халеп'я [Електронний ресурс] // TRAVELS INCLUSIVE UKRAINE : [сайт]. – Електронні текст. дані. – Режим доступу : <https://travels.in.ua/uk-UA/object/2830/muzey-vikentiya-khvoyky-ta-krayeznavchyy-muzey/>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 26. 02. 2024.

Пам'ятники Вікентію Хвойці

Парк Трипільської культури в Києві

Парк Трипільської культури у Києві – це невелике, але дуже затишне місце, яке доносить до нас частинку історичного минулого України – весь колорит трипільської цивілізації. Тут можна зустріти найнезвичайніші предмети та відчутти на собі всю магію цієї стародавньої культури. Крім того, цей парк є унікальним – аналогів йому немає у всій Україні.

Парк Трипільської культури був створений у 2003 році за проектом Міжрегіональної академії управління персоналом (МАУП), Львівської Національної академії мистецтв (ЛНАМ) та Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури (НАОМА). Розташовується він на території МАУП, перед головним входом до академії.

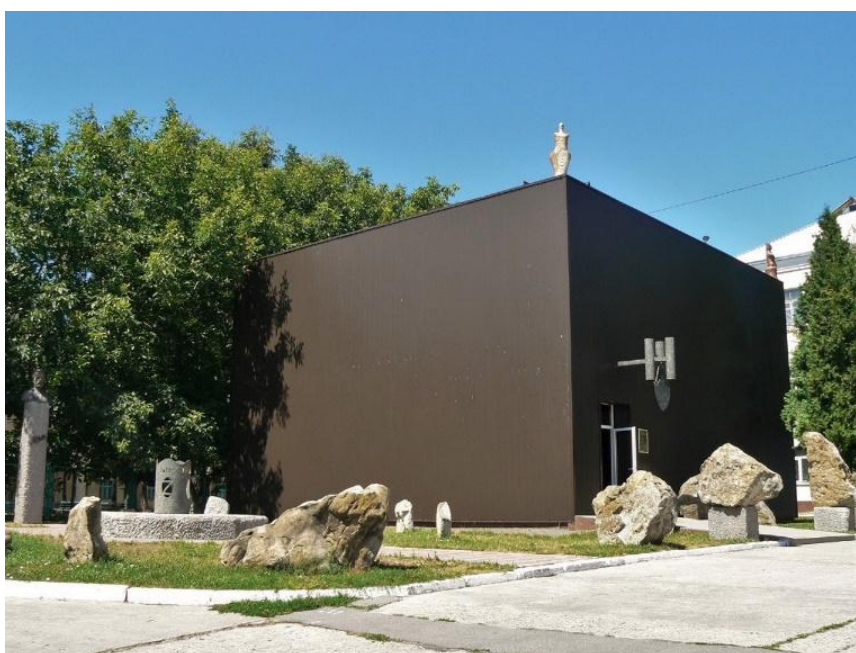

Пам'ятник В. В. Хвойці в м. Києві

У Києві, в Парку трипільської культури на Деміївці, встановлено бюст Вікентію Хвойці. І погруддя, і парк розташовані на території одного з вищих навчальних закладів столиці – Міжрегіональної академії управління персоналом (МАУП). Пам'ятник ученому є виявом пошани і високої оцінки його подвижницької праці. Ця різнобічно обдарована особистість зробила значний внесок у розвиток української науки. Відомий Вікентій Хвойка передовсім як першовідкривач трипільської культури та інших не менш значних цивілізацій, що в різний час функціонували на території сучасної України.

Автором пам'ятника є сучасний київський скульптор Петро Глемязь.

Київський обласний археологічний музей в Трипіллі

Київський обласний археологічний музей в Трипіллі переважно присвячений трипільській археологічній культурі, яка отримала назву цього села на Київщині, де проводилися перші археологічні розкопки.

Темна конструктивістська будівля кубічної форми розташована на Посадовій горі, на місці стародавнього городища Треполь. За задумом архітектора Анатолія Ігнащенка, будівля-скриня символізує багатство України, а розташоване навколо каміння – брилу землі.

Київський обласний археологічний музей створено до 100-річчя відкриття Вікентієм Хвойкою трипільської культури на базі колишнього музею комсомольської слави. В експозиції представлено 34 тисячі експонатів. Найцікавіші з них виставлені в трипільській залі, що стилізована під храм трипільців: кераміка, прикраси, макети трипільських жител тощо. Загалом близько 200 виробів різної форми, розміру, застосування та орнаментування.

Пам'ятник В. В. Хвойці в с. Трипільля

Поруч із будівлею музею встановле на п'єдесталі бронзове погруддя Вікентія Хвойки – перший в Україні пам'ятник археологу. Перед пам'ятником споруджено “Стіл злагоди”, в центрі якого встановлений металевий циліндр – вісь землі з написом “Діалог культур” українською та англійською мовами, що символізує переплетіння культур на цій землі, перехід однієї в іншу. Навколо “Стола злагоди” розмістили історичні експонати із каміння, створені руками давньої людини. Перед фасадом музею встановлені великі брили каменю-пісковіку, вік яких понад 70 мільйонів років – подарунок Національного історико-етнографічного заповідника Переяслав.

Джерело інформації:

Київський обласний археологічний музей, Трипільля [Електронний ресурс] // TRAVELS INCLUSIVE UKRAINE : [сайт]. – Електронні текст. дані. – Режим доступу : <https://travels.in.ua/uk-UA/object/79/kyivskyy-oblasnyy-arkheolohichnyy-muзей>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 26. 02. 2024.

Монета «Вікентій Хвойка»

Національний банк України 2000-го року випустив в обіг ювілейну монету, номіналом дві гривні до 150-річчя від дня народження В. Хвойки, що продовжує серію “Видатні особистості України”.

Монета виготовлена з нейзильберу, якість виготовлення – поліпшена. Діаметр монети 31 мм, вага – 12,8 г, гурт – рифлений, тираж – 20000 штук.

Автори: ескізів – Олександр Івахненко, моделей – Володимир Атаманчук.

На лицьовому боці монети (аверсі) у центрі концентричних кіл, розділених солярними знаками, зображено Державний герб України в оточенні керамічних виробів трипільської культури, відкритих В. Хвойкою під час археологічних досліджень

На зворотньому боці монети (реверсі) розміщено погрудний портрет вченого та кругові стилізовані написи: ВІКЕНТІЙ ХВОЙКА, 1850–1914.

Радимо прочитати

Із творчої спадщини Вікентія Хвойки

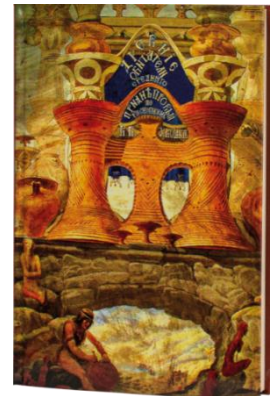
Спадщину археолога й досі вивчають фахівці. Йому належить 36 друкованих праць. Більшість його колекції зберігається й експонується в Національному музеї історії України. Всі свої набутки він заносив до інвентарної книги, яка також зберігається в музеї. Останній запис значиться за номером 17008, тож спадщина величезна. В архіві Інституту археології НАН України зберігається листування Хвойки з сучасниками та вченими, понад 1230 листів.

Древние обитатели Среднего Приднепровья и их культура в доисторические времена (по раскопкам) / В. В. Хвойка. – Киев : Тип. "Т-во Е. А. Синькевич", 1913. – 101 с.

Праці відомого українського археолога Вікентія Хвойки поклали початок створенню джерельної бази для археологічного вивчення давньої історії Середнього Подніпров'я. У презентованій монографії вченого підбито підсумки численних археологічних розкопок та подано характеристику середньодніпровських старожитностей від кам'яного віку до великокняжої доби, вміщено списки розкопок у садибі М. Петровського та с. Білогородка.

Древние обитатели Среднего Приднепровья и их культура в доисторические времена (по раскопкам) / В. В. Хвойка. – Киев : [Б.В.], 2008. – 160 с.

Класика української археології від відкривача Трипільської культури. Книжка є перевиданням монографії відомого українського археолога В. Хвойки, що вийшла 1913 року, з додаванням ілюстративного матеріалу (фотографії та малюнки з особистого архіву дослідника), а також коментарів.

Каменный век среднего Приднепровья / В. В. Хвойко // Труды одиннадцатого археологического съезда в Киеве 1899 / под. ред. графини Уваровой и С. С. Слущкого. – Москва, 1901. – С. 736–812.

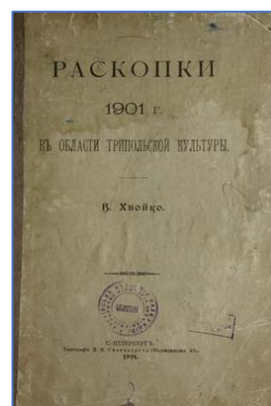
Поля погребений в Среднем Приднепровье : раскопки В. В. Хвойка в 1899 – 1900 годах. – СПб : Тип. И. Н. Скороходова, 1901. – 43 с. : ил.

Вікентій В'ячеславович Хвойка – піонер української археології, педагог. Він досліджував Зарубинецьку і Трипільську культури. В 1898–1900 роках провів розкопки на Середньому Придніпров'ї та відкрив могильники з трупоспаленнями в урнах, так звані поля поховань, які належать до Зарубинецької культури. Виявлені археологічні пам'ятки довели значні впливи кельтської та провінційно-римської культур у глибині Південно-Східної Європи.

Раскопки 1901 г. в области трипольской культуры / В. Хвойко. – Санкт-Петербург : Тип. И. Н. Скороходова, 1904. – 27 с.

1896 року В. Хвойко відкрив пам'ятки трипільської культури в селах Трипілля, Жуківці, Стайки на Київщині, а також на березі Дніпра в Києві. Вчений визначив місце цієї культури, зробив класифікацію пам'яток і встановив час її виникнення (4–3 тисячоліття до н. е.). Власне назва «трипільська культура» з'явилася в праці Вікентія Хвойки про розкопки поселень 1901 року біля міст Канева та Ржищів на Київщині. Вікентій Хвойка вважав трипільську культуру автохтонною. Її залишили пращури слов'ян – арійські племена, які були першими землеробами на теренах Середнього Придніпров'я. Вони мешкали на цій території упродовж тисячоліть і пережили всі численні переселення азійських та європейських племен, утримали «краї предків до сьогодні».

Сторінками життя та наукових відкриттів археолога

- 1. Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у вітчизняну археологію : (до 150-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол. Н. Г. Ковтанюк (відп. ред) [та ін.]. – Київ : ТОВ "ІІІ, Лтд", 2000. – 194 с.**

Збірник присвячено видатному вченому, археологу В. Хвойці, з ім'ям якого пов'язано відкриття трипільської, зарубинецької та черняхівської культур. Вміщені наукові дослідження сучасних вчених Інституту археології НАН України та музейників, які займаються вивченням наукової спадщини В. Хвойки, що понад 20 років свого життя присвятив дослідженню старожитностей Придніпров'я, збагатив археологічну науку України, відкривши цілий ряд нових культур.

2. **Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у дослідження давньої історії України : (до 160-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол. : Н. Г. Ковтанюк та ін. ; М-во культури і туризму України, Нац. музей історії України. – Київ : [Такі справи], 2010. – 159 с. : іл.**

Збірник присвячено видатному вченому археологу В. В. Хвойці. Його особистість, діяльність та наукова спадщина привертають увагу не лише науковців, але й широкої громадськості. Хвойка своєю наполегливою та невтомною археологічною діяльністю зробив відкриття, котрі прославили Київ та Україну. З його ім'ям пов'язано відкриття трипільської, зарубинецької та черняхівської культур, дослідження старожитностей Придніпров'я. У збірнику вміщено наукові статті вчених Інституту археології НАН України та наукових співробітників Національного музею історії України, які займаються дослідженням наукової спадщини одного із засновників музею – В. В. Хвойки. Збірник розрахований на істориків, археологів, краєзнавців, музейників, широкий загал шанувальників історії України.

3. **Дослідження трипільської цивілізації у науковій спадщині археолога Вікентія Хвойки. Ч. 1. Переклади наукових праць та коментарі / [Н.В. Блажевич та ін.] ; Міністерство освіти і науки України ; Державний фонд фундаментальних досліджень ; Національна академія наук України. Інститут археології. – Київ : [Академперіодика], 2006. – 207 с. : іл.**

Особистість, діяльність та наукова спадщина Вікентія В'ячеславовича Хвойки привертають увагу не лише науковців, але й широкої громадськості. Можливо тому, що вони є прикладом поєднання особистого зацікавлення справою, у даному випадку – археологією та давньою історією, із невтомною працею над поширенням здобутих знань у суспільстві.

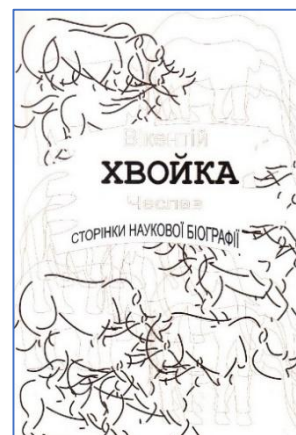
4. **Дослідження трипільської цивілізації у науковій спадщині археолога Вікентія Хвойки. Ч. 2. Матеріали і дослідження / [Н. Б. Бурдо та ін.] ; Міністерство освіти і науки України ; Державний фонд фундаментальних досліджень ; Національна Академія Наук України ; Інститут археології. – Київ : [Академперіодика], 2006. – 75 с. : іл.**

Друга частина містить матеріали і дослідження, присвячені науковій спадщині В. В. Хвойки. Дано опис та перелік місць розкопок, архівних матеріалів (Науковий архів Інституту археології НАН України) та музейних колекцій (Національний музей історії України), пов'язаних із дослідженнями В. В. Хвойкою трипільських старожитностей.

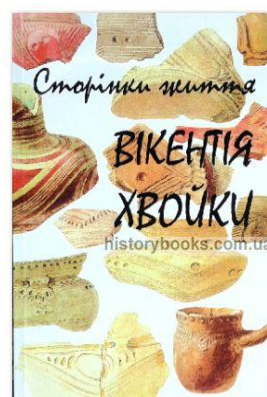
5. Колеснікова, В. А. Вікентій (Чеслав) Хвойка. Сторінки наукової біографії / В. А. Колеснікова ; Інститут археології НАН України. – Київ : [КОРВІН ПРЕСС], 2007. – 192 с., 62 с. фотоіл.

Науково-біографічне видання про життя та наукові відкриття видатного археолога України – Вікентія (Чеслава) Хвойки. Видання доповнене архівними фотографіями археологічних розкопок поч. ХХ ст., малюнків із власного щоденника В. Хвойки, фото археологічних знахідок, а також переліком літератури. Видання підготоване Інститутом Археології НАН України.

6. Колеснікова, В. А. Сторінки життя Вікентія Хвойки / В. А. Колеснікова ; Інститут археології НАН України ; Благодійний фонд сприяння розвитку бібліотечної та архівної справи ім. Федора Вовка]. – Київ : [Б. в.], 2008. – 76 с. : іл., 8 фотоіл.

Видання знайомить читача із історією сім'ї Хвойків, яка мала старовинне лицарське походження, хоча документальних підтверджень цьому не збереглося, а існували лише усні свідчення. За часів 30-річної війни, після поразки чеських сил у битві під Білою горою (1620 р.), Чехія була підкорена Габсбургами. На зайнятих землях проводилась політика масових гонінь, репресій та конфіскації майна чехів. Саме в ці часи родинний маєток Хвойків був розорений та спалений. Під час пожежі загинули всі родові документи, які підтверджували лицарське походження роду. Потому всі наступні покоління Хвойків вели життя простих поселян.

7. Черняков, І. Вікентій Хвойка : 1850–1914 / Іван Черняков. – Київ : [Архетип], 2006. – 199 с. : іл., портр.

Це перша книга про Вікентія Хвойку – видатного українського дослідника археологічних пам'яток. Йому належить відкриття Кирилівської палеолітичної стоянки, трипільської, зарубинецької, черняхівської культур, князівських палаців, язичницького капища у Києві, розкопки численних стоянок, поселень, городищ, курганів різних часів. У науковій спадщині цього вченого важливе місце посідає розробка автохтонної теорії постійного розвитку слов'янського населення на території України від часів кам'яної доби, перших землеробів трипільської культури до часів Київської Русі, ХХ ст. Аналізуються основні археологічні відкриття В. Хвойки, його роль у створенні історичного музею у Києві, вплив на наукові розробки сучасних археологів та збереження історико-культурної спадщини в Україні.

8. **Абашина, Н. А. В. В. Хвойка – першовідкривач полів поховань в Україні** / Н. А. Абашина // Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у вітчизняну археологію : (до 150-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол. Н. Г. Ковтанюк [та ін.]. – Київ, 2000. – С. 32–39.
9. **Абашина, Н. С. Концепція В. В. Хвойки і сучасні погляди на етногенез слов'ян** / Абашина Н. С. // Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у дослідження давньої історії України : (до 160-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол.: Н. Г. Ковтанюк [та ін.] ; М-во культури і туризму України, Нац. музей історії України. – Київ, 2010. – С. 111–118.
10. **Абліцов, В. Хвойко (Хвойка) Вікентій : [біогр.]** / Віталій Абліцов // Київ : енцикл. / Віталій Абліцов, 2016. – С. 56–57 : фото.
11. **Беленко, М. М. Палеолітичні дослідження В. В. Хвойки** / Беленко М. М. // Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у дослідження давньої історії України : (до 160-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол. : Н. Г. Ковтанюк та ін. ; М-во культури і туризму України, Нац. музей історії України. – Київ, 2010. – С. 30–43.
12. **Бурдо, Н. Б. "Культури А та Б" Вікентія Хвойки і сучасний стан проблеми виділення культур спільноти Трипілля-Кукутень** / Бурдо Н. Б. // Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у дослідження давньої історії України : (до 160-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол. : Н. Г. Ковтанюк (голов. ред.) та ін. ; М-во культури і туризму України, Нац. музей історії України. – Київ, 2010. – С. 44–58.
13. **Бурдо, Н. Б. В. В. Хвойко і дослідження трипільської цивілізації** / Бурдо Н. Б. // Дослідження трипільської цивілізації у науковій спадщині археолога Вікентія Хвойки / М-во освіти і науки України, Держ. фонд фундамент. дослідж., НАН України, Ін-т археол. – Київ, 2006. – С. 7.
14. **Відейко, М. Ю. Трипільці – "автохтони" В. В. Хвойки та сучасний погляд на Трипілля-Кукутень** / Відейко М. Ю. // Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у дослідження давньої історії України : (до 160-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол.: Н. Г. Ковтанюк (голов. ред.) [та ін.] ; М-во культури і туризму України, Нац. музей історії України. – Київ, 2010. – С. 89–93.
15. **Відейко, М. Ю. Місця археологічних розкопок В. В. Хвойки на трипільських поселеннях** / Відейко М. Ю. // Дослідження трипільської цивілізації у науковій спадщині археолога Вікентія Хвойки / М-во освіти і науки

України, Держ. фонд фундамент. дослідж., НАН України, Ін-т археол. – Київ, 2006. – С. 28.

16. **Вікентій Хвойка (1850–1914) : археолог, першовідкривач трипільської культури // 100 найвідоміших українців.** – Київ, 2005. – С. 303–309 : фото.
17. **Дідух, Л. М. Колекція хрестів-тільників з археологічної розвідки В. В. Хвойки в с. Келеберда Полтавської губернії у зібранні НМІУ / Дідух Л. М. // Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у дослідження давньої історії України : (до 160-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол.: Н. Г. Ковтанюк (голов. ред.) [та ін.] ; М-во культури і туризму України, Нац. музей історії України. – Київ, 2010. – С. 104–110.**
18. **Клочко, Л. С. Текстиль з давньоруського могильника поблизу с. Шарки з розкопок В. В. Хвойки / Л. С. Клочко, Л. В. Строкова // Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у вітчизняну археологію : (до 150-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол. Н. Г. Ковтанюк [та ін.]. – Київ, 2000. – С. 99–110.**
19. **Колеснікова, В. А. Відкриття та інтерпретація трипільських пам'яток В. В. Хвойкою : (до історії питання) / Колеснікова В. А. // Трипільські поселення-гіганти : (до 110-річчя відкриття трипільської культури в Україні). – Київ, 2003. – С. 58–62.**
20. **Корвін-Піотровський, О. Г. Вікентій В'ячеславович Хвойка / О. Г. Корвін-Піотровський // Україна : хронологія розвитку з древніх часів до пізньої античності. – Т. 1. / О. Г. Корвін-Піотровський. – Київ, 2007. – С. 112–115.**
21. **Мезенцева, І. В. Предмети озброєння з розкопок В. Хвойки біля с. Пастирське Черкаської області в експозиції НМІУ / Мезенцева І. В. // Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у дослідження давньої історії України : (до 160-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол. : Н. Г. Ковтанюк (голов. ред.) [та ін.] ; М-во культури і туризму України, Нац. музей історії України. – Київ, 2010. – С. 94–103.**
22. **Мовша, Т. Г. Трипільський феномен за дослідженнями Вікентія Хвойки : зв'язки та духовна культура / Т. Г. Мовша // Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у вітчизняну археологію : (до 150-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол. Н. Г. Ковтанюк [та ін.]. – Київ, 2000. – С. 40-50.**
23. **Павленко, Ю. В. Хвойко (Хвойка) Вікентій В'ячеславович – археолог / Павленко Ю.В. // Кияни : біогр. сл. / Павленко Ю. В. – Київ, 2004. – С. 391.**

24. **Радієвська, Т. М. Внесок В. В. Хвойки у становлення вітчизняного палеолітознавства / Т. М. Радієвська // Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у вітчизняну археологію : (до 150-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол. Н. Г. Ковтанюк (відп. ред) [та ін.]. – Київ, 2000. – С. 26–31.**
25. **Станіцина, Г. О. Архівні матеріали про дослідження В. В. Хвойкою трипільських старожитностей у науковому архіві Інституту археології НАН України / Станіцина Г. О. // Дослідження трипільської цивілізації у науковій спадщині археолога Вікентія Хвойки / М-во освіти і науки України, Держ. фонд фундамент. дослідж., НАН України, Ін-т археол. – Київ, 2006. – С. 39.**
26. **Станіцина, Г. О. Листування В. В. Хвойки з графом О. О. Бобринським, яке зберігається у науковому архіві Інституту археології НАН України / Станіцина Г. О. // Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у дослідження давньої історії України : (до 160-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол.: Н. Г. Ковтанюк [та ін.] ; М-во культури і туризму України, Нац. музей історії України. – Київ, 2010. – С.8–29.**
27. **Стрельник, М. О. Використання матеріалів з розкопок В. В. Хвойки у висвітленні історії давнього населення України I половини I тис. н. е. в експозиції НМІУ / Стрельник М. О. // Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у дослідження давньої історії України : (до 160-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол.: Н. Г. Ковтанюк [та ін.] ; М-во культури і туризму України, Нац. музей історії України. – Київ, 2010. – С.138–145.**
28. **Телегін, Д. Я. Відомий український археолог : (до 40-річчя з дня смерті В. В. Хвойки) / Д. Я. Телегін // Київська метрологія : топографія посвят / Д. Я. Телегін. – Київ, 2012. – С 30–31.**
29. **Хвойко (Хвойка) Вікентій В'ячеславович – археолог (1850–1914) // Київ : іст.-біогр. енцикл. довід. – Київ, 2007. – С. 1010–1011. – (Біографічний словник киян).**
30. **Шовкопляс, Г. М. Вікентій В'ячеславович Хвойка – видатний український археолог / Г. М. Шовкопляс // Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у вітчизняну археологію : (до 150-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол. Н. Г. Ковтанюк [та ін.]. – С. 4–25.**

31. **Якуб, Ю. Хмеляр, який відкрив Трипілля** : [про життя Вікентія Хвойки] / Юлія Якуб // Історичний календар. – 2004. – Вип. 10. – С. 474–476 : іл.
32. **Якубенко, О. О. Колекції із розкопок В. В. Хвойки на трипільських поселеннях у Національному музеї історії України** / Якубенко О. О. // Дослідження трипільської цивілізації у науковій спадщині археолога Вікентія Хвойки / М-во освіти і науки України ; Держ. фонд фундамент. дослідж., НАН України, Ін-т археол. – Київ, 2006. – С. 45.
33. **Якубенко, О. О. Матеріали трипільської колекції В. В. Хвойки в археологічний збірці музею** / Якубенко О. О. // Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у дослідження давньої історії України : (до 160-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. / редкол.: Н. Г. Ковтанюк [та ін.] ; М-во культури і туризму України, Нац. музей історії України. – Київ, 2010. – С. 59–77.
34. **Якубенко, О. Трипільська колекція Вікентія Хвойки у зібранні Національного музею історії України** / О. Якубенко // Трипільська цивілізація у спадщині України : конф., присвяч. 110-річчю відкриття трипільської культури (матеріали та тези доп. конф., що проходила у Києві 30–31 трав. 2003 р.) / Укр. благодійний фонд "Трипілля", Всеукр. т-во "Просвіта" ім. Т. Г. Шевченка ; редкол. : І. Т. Черняков [та ін.]. – С. 56–70.
- ***
35. **Абашина, Н. С. Першопочатки дослідження полів поховань в Україні** / Абашина Н. С. // Археологія. – 1999. – № 4. – С. 12–24.
36. **Абашина, Н. С. В. В. Хвойка – дослідник старожитностей Подніпров'я** // Археологія. – 2003. – №3.– С. 150–154.
37. **Бахмат, К. П. Листи В. В. Хвойки** // Архіви України. – 1967. – № 2. – С. 55–59.
38. **Брайчевський, М. Ю. Хвойка і Імператорська археологічна комісія** / М. Ю. Брайчевський // Археологія. – 1989. – № 3. – С. 34–40.
39. **Брайчевський, М. Чех, який оприявнив наш палеоліт і трипільську культуру** : [про В. Хвойку] / М. Брайчевський // Урок української. – 2001. – № 10. – С. 53–55.

40. **Відейко, М. Історія, що захована в землі :** [про археологічну спадщину Київщини та про Вікентія Хвойку] / М. Відейко // Віче. – 2005. – № 10. – С. 33–35.
41. **Катаєва, М. Трипільська культура :** [про різноманітні витвори давньої цивілізації, про Вікентія Хвойку] / Катаєва Марія // Хрещатик. – 2014. – 25 листоп. (№ 173). – С. 3.
42. **Колеснікова, В. А. Листування В. В. Хвойки з Е. Мінзком як джерело для створення наукової біографії В. В. Хвойки.** / Колеснікова В. А. // Археологія. – 2006. – № 19. – С. 48–59.
43. **Колеснікова, В. В. В. Хвойка та заснування археологічного відділу Київського міського музею** / В. Колеснікова // Історичний журнал. – 2004. – № 10–11. – С. 49–46.
44. **Магдейчук, Т. Трипілля : далеке й близьке : присвячується Вікентієві (Чеславу) Хвойці, піонеру й засновнику української археології** / Магдейчук Тетяна // День. – 2010. – 26 лют. (№ 34). – С. 5.
45. **Михайлова, Н. Шукач :** [про Вікентія Хвойку] / Наталя Михайлова // Міжнародний туризм. – 2010. – № 4. – С. 122–126 : фото.
46. **Овсиенко, В. «Ученые» места столицы : мы предлагаем посмотреть на дом, где появился первый компьютер, и на место, где раскопали стоянку первобыт. людей :** [1893 р. Вікентій Хвойка відкрив Кирилів. стоянку первіс. людей, нині вул. Кирилівська, 59–61.] / Владимир Овсиенко // Сегодня. – 2010. – 26 фебр. – С. 15. – (Прогулки по городу).
47. **Петрушенко, М. Першовідкривач таїнств української землі :** [про розкопки Вікентія Хвойки] / М. Петрушенко // Урядовий кур'єр. – 2010. – 7 квіт. (№ 63). – С. 18. – (Сторінки історії).
48. **Про введення в обіг ювілейної монети "Вікентій Хвойка"** // Вісник НБУ. – 2000. – N5. – С. 64.
49. **Стражник, Л. Проект об'єднає Вікентія Хвойку та Івана Борковського :** [про реалізацію міжнародного краєзнавчого проекту з популяризації відомих дослідників Івана Борковського і Вікентія Хвойки] / Людмила Стражник // Голос України. – 2021. – 16 лютого (№ 28). – С. 5 : фото.
50. **Столиця пом'янула видатного археолога :** [95-річчя з дня смерті Вікентія Хвойки] // Хрещатик. – 2009. – 3 листоп. – С. 2. – (Офіційно).

51. **Таран, Л. Вікентій Хвойка та його відкриття** / Л. Таран // Вечірній Київ. – 2004. – 3 серп. (№ 118). – С. 16.
52. **Трачук, О. Відкривач Трипільської культури** / Трачук О. // Урядовий кур'єр. – 2001. – 27 черв. (№ 113–114). – С. 19.
53. **Трачук, О. Поклик Трипілля : питання відродження Трипільської культури** : [про Вікентія Хвойку] / Трачук О. // Українська культура. – 2001. – № 1. – С. 27–28.
54. **Туровська, Л. Дослідник загадкової минувшини** : [Вікентій Хвойка] / Л. Туровська // Наука і суспільство. – 2007. – № 9. – С. 9–10.
55. **Черкаська, Г. Приїхав за коханням, а знайшов... нашу історію** : [про Вікентія Хвойку] / Черкаська Ганна // Голос України. – 2016 – 22 груд. (№ 244). – С. 10.
56. **Черняков, І. Феномен Вікентія Хвойки** / І. Черняков // Українська культура. – 2005. – № 7–8. – С. 25. – (Трипілля).
57. **Шовкопляс, Г. М. В. В. Хвойка** / Г. М. Шовкопляс // Український історичний журнал. – 1970. – № 3. – С. 34–39.

Інтернет-ресурси

Електронні версії друкованих книг

Поля погребений в Среднем Приднепровье : раскопки В. В. Хвойка в 1899–1900 годах [Електронний ресурс] // Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського : [сайт]. – Електронна версія друкованої книги. – Режим доступу : https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0011280. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 16. 01. 2025.

Хвойка, В. В. Древние обитатели Среднего Приднепровья и их культура в доисторические времена (по раскопкам) [Електронний ресурс] / В. Хвойка // Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського : [сайт]. – Електронна версія друкованої книги. – Режим доступу : https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0010278. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15. 01. 2025.

Хвойко, В. Раскопки 1901 г. в области трипольской культуры [Електронний ресурс] / В. Хвойко // Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського : [сайт]. – Електронна версія друкованої книги. – Режим доступу : https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=00004307. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15. 01. 2025.

Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у вітчизняну археологію : (до 150-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. [Електронний ресурс] / редкол. Н. Г. Ковтанюк (відп. ред) [та ін.]. // Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського : [сайт]. – Електронна версія друкованої книги. – Режим доступу : https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0005339. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15. 01. 2025.

Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у дослідження давньої історії України : (до 160-річчя від дня народження) : тем. зб. наук. пр. [Електронний ресурс] / редкол. : Н. Г. Ковтанюк та ін. ; М-во культури і туризму України, Нац. музей історії України // Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : [сайт] – Електронна версія друкованої книги. – Режим доступу : https://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0005454. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15. 01. 2025.

Дослідження трипільської цивілізації у науковій спадщині археолога Вікентія Хвойки. Ч. 1. Переклади наукових праць та коментарі [Електронний ресурс] / [Н. В. Блажевич та ін.] ; Міністерство освіти і науки України ; Державний фонд фундаментальних досліджень ; Національна академія наук України. Інститут археології // Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського : [сайт]. – Електронна версія друкованої книги. – Режим доступу : https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0013511. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 16. 01. 2025.

Дослідження трипільської цивілізації у науковій спадщині археолога Вікентія Хвойки. Ч. 2. Матеріали і дослідження [Електронний ресурс] / [Н. Б. Бурдо та ін.] ; Міністерство освіти і науки України ; Державний фонд фундаментальних досліджень ; Національна Академія Наук України ; Інститут археології // Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського : [сайт]. – Електронна версія друкованої книги. – Режим доступу : https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0005299. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15. 01. 2025.

Черняков, І. Вікентій Хвойка : 1850–1914 [Електронний ресурс] / Черняков І. // SPADOK.ORG.UA. : [сайт]. – Електронна версія друкованої книги. – Режим доступу : <https://spadok.org.ua/books/vikentij-hvojka-1850.pdf> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15. 01. 2025.

Котубей-Геруцька, О. Від бивня мамонта до давньоруського хреста : у день народження Хвойки розглядаємо його знахідки [Електронний ресурс] / [Олеся](#) // Суспільне Мовлення : [сайт]. – Електр. текст. дані. – Режим доступу : <https://suspilne.media/culture/209065-vid-bivna-mamonta-do-davnoruskogo-hresta-u-den-narodzenna-hvojki-rozgladaemo-jogo-znahidki/>. – Назва з екрана. – Дата публікації : 21. 02. 2022. – Дата перегляду : 17.12.2025.

Вікентій Хвойка : коротка біографія, цікаві факти [Електронний ресурс] // Dovidka.biz.ua : довідник цікавих фактів та корисних знань : [сайт]. – Електр. текст. дані. – Режим доступу : <https://dovidka.biz.ua/vikentiy-hvoyka-kоротка-biografiya-tsikavi-fakti/> . – Назва з екрана. – Дата публікації : 2024. – Дата перегляду : 20.12. 2024.

«Хвойка Вікентій. Від київських артефактів до Трипільської культури» [Електронний ресурс] // Міська спеціалізована молодіжна бібліотека (МСМБ) : [сайт]. – Електр. текст. дані. – Режим доступу : <https://msmb.org.ua/biblioressursi/bibliografiya/osobistosti/hvoyka-vikentiy-vid-kiivsykih-artefaktiv-do-tripilysykoj-kulyturi/>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 6.01. 2025.

Хвойка Вікентій В'ячеславович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [сайт]. – Електр. текст. дані. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D0%B2%D0%BE%D0%B9%D0%BA%D0%B0_%D0%92%D1%96%D0%BA%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%96%D0%B9_%D0%92%27%D1%8F%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87# . – Назва з екрана. – Дата публікації : 20. 11. 2024. – Дата перегляду : 20. 12. 2024.

Хвойка (Хвойко) Вікентій В'ячеславович [Електронний ресурс] // Стус Центр. Licensed under : [сайт]. – Електр. текст. дані. – Режим доступу : <https://stus.center/p/khvoika-khvoiko-vikentii-viacheslavovich-75382>. – Назва з екрану. – Дата публікації : 4. 02. 2020. – Дата перегляду : 20. 12 .2024.

Музей Вікентія Хвойки та краєзнавчий музей, Халеп'я [Електронний ресурс] // TRAVELS inclusive Ukraine : [сайт]. – Електр. текст. дані. – Режим доступу : <https://travels.in.ua/uk-UA/object/2830/muzey-vikentiya-khvoyky-ta-kraeznavchyy-muzey>. – Назва з екрану. – Дата перегляду : 16.01.2025.

Відеоматеріали про Вікентія Хвойку

Вікентій Хвойка [Електронний ресурс] : відео / Київський обласний археологічний музей // Youtube : [сайт]. – Електрон. відеодані. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=G2xJksnjxZg>. – Назва з екрану. – Дата публікації : 2021. – Дата перегляду : 17. 01. 2025.

Фільм присвячено першовідкривачу трипільської культури – Вікентію Хвойці і його історії життя.

Вікентій Хвойка – піонер і фундатор української археології [Електронний ресурс] : відео / ЦБС Поділ. р-ну м. Києва ; б-ка ім. О. Головка // Youtube : [сайт]. – Електрон. відеодані. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=n5WNmCnnt84&pp=ygUd0LLRltC60LXQvdGC0ZbQuSDRhdcy0L7QuDC60LA%3D>. – Назва з екрану. – Дата публікації : 29. 05. 2020. – Дата перегляду : 17. 01. 2025.

Обличчя історії української культури формують неординарні особистості, яскраві і глибокі постаті. Презентація розповідає про унікальну людину, археолога-самоучку, талановитого дослідника давньої історії України. Його ім'я увійшло в історію культури та археології завдяки відкриттю низки археологічних культур, насамперед, Трипільської, Зарубинецької, Черняхівської, Кирилівської стоянки в Києві та пам'яток давньоруської доби. Він відіграв велику роль у заснуванні Київського музею старожитностей та мистецтв. Чех за національність, Вікентій В'ячеславович став невіддільною частиною нашої культури.

«ВІКЕНТІЙ ХВОЙКА» [Електронний ресурс] : відео / Укртелефільм // Youtube : [сайт]. – Електрон. відеодані. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=OYspaGO8R90>. – Назва з екрану. – Дата публікації : 13 вересня 2015. – Дата перегляду : 17.01.2025.

Фільм розповідає про видатного українського археолога, одного із засновників Київського міського музею старовини і мистецтва, де він завідував археологічним відділом. Автор сценарію – Володимир Колодяжний. Режисер – Григорій Десятник. Оператор – Михайло Ковальчук. УКРТЕЛЕФІЛЬМ, 1998 рік.

Зроблено в Україні. Вікентій Хвойка відкрив трипільську культуру [Електронний ресурс] : відео / 24 канал // Youtube : [сайт]. – Електрон. відеодані. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=bvJB7mL9GWY>. – Назва з екрана. – Дата публікації : 2016. – Дата перегляду : 17. 01. 2025.

Фільм присвячено Вікентію Хвойці і його історії життя.

Київщина вражає : життя й кохання Вікентія Хвойки [Електронний ресурс] : відео / Український репортер // Youtube : [сайт]. – Електрон. відеодані. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=IHHGgGywWqQ>. – Назва з екрана. – Дата публікації : 27. 01. 2022. – Дата перегляду : 17. 01. 2025.

Кореспонденти «Українського репортера» побували в селі Халеп'я, в музеї Вікентія Хвойки. Директор музею, письменник Василь Трубай розповів захоплюючу й романтичну історію про те, яким чином першовідкривач Трипільської культури, чех Вікентій Хвойка опинився в Україні.

Музей Вікентія Хвойки [Електронний ресурс] : відео // Youtube : [сайт]. – Електрон. відеодані. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=-OWxK4dVxR4/> – Назва з екрана. – Дата публікації : 2020. – Дата перегляду : 17. 01. 2025.

Історія нашої країни – від появи людини до сучасних подій – у аудіовізуальному гіді Національного музею історії України. Ведуча – Оля Носко.

Трипільська культура. Історія України. Археолог Вікентій Хвойка. Цікаві факти [Електронний ресурс] : відео // Youtube : [сайт]. – Електрон. відеодані. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=zBmVobVINGE>. – Назва з екрана. – Дата публікації : 2023. – Дата перегляду : 17. 01. 2025.

Відеорозповідь про Вікентія Хвойку і його історію життя.

Успішність після 40. Як Вікентій Хвойка відкрив Трипільську культуру [Електронний ресурс] : відео / Radio NV // Youtube : [сайт]. – Електрон. відеодані. – Режим доступу : https://www.youtube.com/watch?v=iTNAOe4k_6Q – Назва з екрана. – Дата публікації : 22. 02. 2020. – Дата перегляду : 17. 01. 2025.

Про Вікентія Хвойку говоримо з Мариною Стрельник, завідувачкою відділу Найдавнішої та середньовічної історії Національного музею історії України.

Іменний покажчик

Абашина Н.	- 8, 9, 35, 36
Абліцов В.	- 10
Бахмат К.	- 37
Беленко М.	- 11
Блажевич Н.	- 3
Борковський І.	- [49]
Брайчевський М.	- 38, 39
Бурдо Н.	- 4, 12, 13
Відейко М.	- 14, 15, 40
Дідух Л.	- 17
Катаєва М.	- 41
Клочко Л.	- 18
Ковтанюк Н.	- 1, 2, 8, 9, 11, 12, 14, 17, 21, 22, 24, 27,
Колеснікова В.	- 5, 6, 19, 42, 43
Корвін-Піотровський О.	- 20
Магдейчук Т.	- 44
Мезенцева І.	- 21
Михайлова Н.	- 45
Мовша Т.	- 22
Овсієнко В.	- 46
Павленко Ю.	- 23
Петрушенко М.	- 47
Радієвська Т.	- 24
Станіцина Г.	- 25, 26
Стражник Л.	- 49
Стрельник М.	- 27
Строкова Л.	- 18
Таран Л.	- 51

Телегін Д.	- 28
Трачук О.	- 52, 53
Туrowsька Л.	- 54
Черкаська Г.	- 55
Черняков І.	- 7, 56
Шовкопляс Г.	- 57
Якуб Ю.	- 31
Якубенко О.	- 32–34

Зміст

Від укладача	3
Першовідкривач Трипільської культури.....	4
Археологічна діяльність і дослідження Вікентія Хвойки.....	5
Відзнаки та нагороди.....	11
Вшанування пам'яті.....	12
Будинок, у якому жив археолог В. Хвойка.....	12
Вулиця Вікентія Хвойки.....	13
Музей Вікентія Хвойки.....	13
Пам'ятники Вікентію Хвойці.....	15
Монета «Вікентій Хвойка».....	18
Радимо прочитати.....	19
Із творчої спадщини Вікентія Хвойки.....	19
Сторінками життя та наукових відкриттів археолога.....	20
Інтернет-ресурси.....	28
Електронні версії друкованих книг.....	28
Відеоматеріали про Вікентія Хвойку.....	31
Іменний покажчик.....	33
Зміст.....	35